

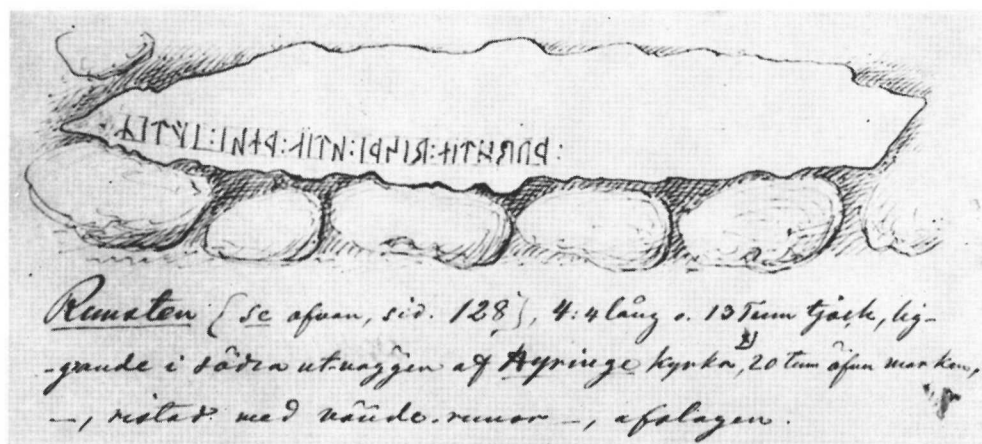

Fig. 185. Vg 116. Hyringa sn, kyrkan. Efter teckning av Säve.

runsten 2 alnar lång öfver jord». Såväl måttuppgifterna som stenens placering svarar icke särdeles väl mot förhållandena beträffande Vg 116. Men tanken ligger nära, att 1600-talsuppgiften avser toppen eller ett eventuellt sidostycke till den fragmentariska stenen.

Grå granit med smärre partier av kvarts. Längd 2,52 m., bredd 0,30 m. Stenen är avslagen upptill och sannolikt kluven på längden. Inskriften är ristad med vändrunor. Den omges icke av någon ramlinje.

Inskrift:

: þurstin : rispi : stin : posi : iftir : - . . .

5 10 15 20 25

Þorstenn resti sten þannsi æftir ...

»Torsten reste denna sten efter ...»

Till läsningen: Ovanför punkterna i sk före l **p** finnas ytterligare två punkter, den ena snett ovanför t. h. om den andra. Dessa ha, ehuru möjligen huggna, icke tillhört ristningen. Bistavarna i 2 **u** och 3 **r** ha förlorat korta stycken nedtill genom bortfall. **s**-formerna variera. På 13 **s** är första vertikalstaven huggen ända ned. Vid mitten av staven till 15 **i** finns en bred, men ej djup nedsänkning, säkerligen ingen avsedd punkt. 21 **i** är ej stungen. Nedersta delen av 25 **r** är förstörd, men översta delen av v. bst kan spåras. Den översta punkten i sk efter 25 **r** är svag. Efter detta sk synes nedersta delen av en hst. — Säve läser r. 18 tveksamt som **i**, Torin däremot som **n**.

Hyringa sn, Kohagen.

Dåvarande pastorn i Främmostad Elaus Benedicti antecknar ²⁶/₄ 1672 (avskrift i J. P. Carlmarks *Antiquiteter* 1, Stifts- och Landsbibl., Skara): »Uti torpet Koohagen står en runsten inmurad i dess spis eller ugn». Kohagen ligger c:a 4 km ÖÖ om Hyringa ödekyrkogård och c:a 1 km. S om Ekedal. Den nuvarande torpstugan är tämligen nyuppförd, av grunden till den gamla finns intet bevarat, och stenen i spisen har icke kunnat återfinnas.

117. Levene sn, kyrkan. Nu på kyrkogården.

Pl. 88, 89.

Litteratur: Handlingar 1927, 1928, 1930 i ATA; Skaraborgsbygden 4 (1931), s. 573, 581 f.; Dagens Nyheter ¹⁹/₄ 1934.

Runstenen påträffades 1927 i Levene kyrkas år 1626 uppförda västgavel. Sönderslagen i två delar satt den inmurad i vapenhusets inre vägg, en del på var sida om ingången till kyrkan. Den lagades och restes år 1928 på kyrkogården Ö om kyrkan.

Ljusröd granit med röda strimmor. Höjd 4,60 m., bredd 0,90 m. Stenen är hög och smäcker, den längsta i Sverige. Runorna äro i allmänhet tydliga ehuru grunda. Ornamentet på baksidan, ett kors, är delvis mycket grunt hugget och därför i vissa detaljer osäkert. Huvudkonturerna äro dock säkra.

Inskrift:

× he[r]lfr × rispi × stin : eftir × sunu × sina × uar × auk × þurgut × kuþ × halbi × selu × þira × uel | þi
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

Hærulfr resti sten æftir sunu sina uar ok Þorgot. Guð hialpi selu þera vel. Þe[R] ...

»Härulv reste stenen efter sina söner uar och Torgöt. Gud hjälpe deras själ väl. De ...»

Till läsningen: 1 **h**, bistavarna mötas till vänster om hst. 2 **e** är säkert stungen. R. 3 är osäker. Jungner resonerar: » 3 **ru** (?), övre delen av bst är säker, ehuru grunt huggen; emellertid har den inemot hst lutande bst fortsatts ett stycke uppåt, så att den undre delen av runan fått utseende som **u**. Den ifrågasatta **u**-bst går ej fullt skönjbart ända fram till hst. Det synes sannolikt, att **r**-runan blivit korrigerad för att återge ett uteglömt **u**.» Till detta bör dock anmärkas, att hela runan med undantag av bst:s övre del är grund och osäker. Någon fortsättning av bst:s nederdel inemot hst kan knappast skönjas. Runan kan sålunda vara **r** men knappast binderuna **ru**. Sk efter 6 **r** står i en flagring och är mycket grunt. 8 **i**, 12 **s**, 14 **i** och 15 **n** äro likaså grunda. Sk efter 15 **n** är osäkert. Något ovanför mitten på hst till r. 16 finns en fördjupning, som förefaller att vara huggen; från hst går här vinkelrätt åt höger (i inskriften) en 1 cm. lång, bred skåra. Hst ovanför bst i 23 **n** är svag. Mellanleden i 25 **s** är bortvittrad. 38 **g** är stungen. I 41 **k** finns mellan hst och bst en grund fördjupning med osäker kant, som knappast kan vara huggen. 50 **e** är tydligt stungen, likaså 58 **e**. De innanför runslingan stående runorna 60–61 **þi** äro — liksom flera av de föregående — grunt huggna men synas säkra. Dessa markera troligen början till en fortsättning av inskriften, som ristaren dock avbrutit.

Namnet *Hærulfr* (*Hæriulfr*) förekommer i några få vikingatida runinskrifter, Sö 88, U 1156, L 1288 (Småland), DR 15. Det är även känt från urnordiska inskrifter, Stentofen (DR 357), Istaby (DR 359), Rävsaal (L 2033). R. 29–31 **uar** uttrycka enligt H. Jungner ack.-formen av ett mansnamn *Verr* (fisl. *verr* 'man'). Jfr appellativet **uar** (ack.) på Vg 115. På detta namn finnas emellertid endast enstaka mytologiska exempel. Ett annat skäl till tveksamhet är r. 30 **a** i stället för väntad **i**-runa. Däremot är det tänkbart, att samma **uar** ingår som förled i några namn på uppländska och sörmländska runstenar, vilka till sin tolkning äro ovissa (Sö 204 **uarfaitr**, Sö 210 **uarasi**, U 718 **uar:asi**, U 337 **uarkas**, U 357 **uarhas**). Det torde inte heller vara uteslutet, att namnet är fsv. *Oiarr* (fvn. *Eyarr*). Detta förekommer på Sö 143 **ayar** (nom.), Ög 154 **auar** (ack.), **auvars** (gen.) samt eventuellt Öl 21 **euar** (ack.). Det finns visserligen icke något exempel i runinskrifterna på namnet med diftongen kontraherad. Till jämförelse kan emellertid erinras om Vg 62 **uuit** (ack.), fsv. *Öivindr*, med motsvarigheter i runinskrifter från andra landskap. Om *Þorgotr*, som förekommer även på Vg 128, se Sö 336.

Hj. Lindroth har en avvikande mening om inskriftens slut, som han tolkar *u × ilþi 'u(r skärs)elden'*. Ett sådant uttryck saknar motsvarighet i andra runinskrifter, medan paralleller till den här föreslagna tolkningen föreligga i flera fall, Ög 220, DR 96 och 337. I sistnämnda danska runinskrift från Skåne följes dessutom bönen för de döda av ett meddelande om dem, så som troligtvis även varit avsikten på Vg 117. Även de båda första namnen uppfattar Lindroth annorlunda: *Hilfr* och *Var*.

118. Slädene sn, utanför kyrkogården.

Pl. 87.

Litteratur: B 988, L 1366, T 20. Ransakningarna 1667–1684 (tr. i VFT 4: 5–6, 1932, s. 118); J. Hadorph, Annotationskladd (i: J. Peringskiöld, Monumenta 9, tr. i VFT 2: 1, 1901, s. 74); J. Peringskiöld, Monumenta 9, bl. 49; C. G. G. Hilfelding, Resa juli 1792, s. 9 (red. av P. Tham i KB F m 57: 1); Kyrkoinventarium 1829 (ATA); P. A. Sæve, Berättelse 1863, s. 135 f. (ATA, tr. i ATS 3, 1873, s. 147); C. J. Ljungström, Kinnefjerdings och Kållands härader (1871), s. 55; M. F. Lundgren, Spår av tro